

Minister Rozwoju i Technologii

Znak pisma: DM-IV.053.5.2022
Warszawa, 27 stycznia 2023 r.

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rozwoju i Technologii działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) zawiadamia, że petycje:

- 1) z 12 grudnia 2022 r. (XII/35b/22);
- 2) z 13 grudnia 2022 r. (XII/43/22 i XII/43a/22)

w sprawie podjęcia kroków w interesie publicznym i usprawnienia systemu prawnego w zakresie regulacji dotyczących obowiązku uprzątnięcia chodników położonych wzdłuż nieruchomości przez właścicieli nieruchomości zostały rozpatrzone negatywnie.

Uzasadnienie

Przedmiotem petycji z 12 grudnia 2022 r. (XII/35b/22) przekazanej przez Ministerstwo Infrastruktury, która wpłynęła do Ministra Rozwoju i Technologii 20 grudnia 2022 r., jest wprowadzenie regulacji umożliwiających właścicielowi nieruchomości wystąpienie (w przypadku trudności z utrzymaniem w czystości przyległego bezpośrednio do jego nieruchomości chodnika) z wnioskiem o zwolnienie tymczasowe lub stałe z obowiązku uprzątnięcia chodnika położonego bezpośrednio wzdłuż jego nieruchomości. Przedmiotem petycji z 13 grudnia 2022 r. i jej uzupełnienia (XII/43/22 i XII/43a/22), które zostały przesłane przez Ministerstwo Infrastruktury i wpłynęły 28 grudnia 2022 r. do Ministra Rozwoju i Technologii, jest wprowadzenie zmian systemowych polegających na przejęciu od właścicieli nieruchomości obowiązku uprzątnięcia chodników położonych bezpośrednio wzdłuż ich nieruchomości przez zarządców dróg i gminę.

Kwestie dotyczące obowiązku właścicieli nieruchomości w zakresie uprzątnięcia dróg

dla pieszych¹ położonych wzdłuż nieruchomości reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach².

Na wstępie należy wskazać, że art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nakładający na właścicieli nieruchomości obowiązek uprzątnięcia chodników, był przedmiotem rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego w zakresie zgodności z zasadami Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż nie narusza on zasad demokratycznego państwa prawnego, praworządności, równości oraz równej ochrony własności zawartych w Konstytucji (wyrok TK z 5 listopada 1997 r., K 22/97).

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przedmiotowy przepis jest wyrazem przyjętego od dawna poglądu, w myśl którego z prawa własności wynikają także określone obowiązki społeczne.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego intencją ustawodawcy w momencie tworzenia ustawy o czystości i porządku było stworzenie prawnych gwarancji utrzymania czystości na terenach zurbanizowanych. Trybunał Konstytucyjny uznał istnienie istotnego interesu społecznego w ustanowieniu regulacji służących utrzymywaniu czystości w gminach. Czystość i estetyka miejsca zamieszkania obywateli oraz jego otoczenia są elementem kultury społeczeństwa i jako takie zasługują na prawną ochronę. Wprowadzenie w drodze ustawy obowiązku utrzymywania czystości chodników przylegających do nieruchomości przez właścicieli tychże nieruchomości jest niezbędne dla zapewnienia właściwej ochrony interesu publicznego, który miał na względzie ustawodawca. Nie istnieje bowiem równie efektywny sposób zapewnienia porządku, jak nałożenie obowiązku na właścicieli nieruchomości.

Zgodnie z obowiązującym art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach właściciele nieruchomości mają obowiązek uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z dróg dla pieszych położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taką drogę uznaje się wydzieloną część drogi publicznej przeznaczoną do ruchu pieszych i położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości. Obowiązek utrzymania czystości drogi dla pieszych będzie więc należał do właściciela nieruchomości jedynie wtedy, kiedy taka droga będzie się stykała z granicą nieruchomości. W przypadku, gdy nieruchomość będzie oddzielona od drogi dla pieszych pasem gruntu czy też pasem zieleni nie będącym przedmiotem prawa własności właściciela tejże nieruchomości, wówczas obowiązek oczyszczania takiej drogi będzie spoczywał na właścicielu, tj. zarządcy, użytkowniku lub innym podmiocie władającym tym pasem gruntu czy zieleni, który bezpośrednio przylega do drogi dla pieszych.

Obowiązek ten nie dotyczy również dróg dla pieszych, na których dopuszczony jest płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych – wtedy uprzątnięcie i pozbycie się zanieczyszczeń należy do podmiotu pobierającego opłaty z tego tytułu, a więc w myśl przepisów omawianej ustawy – odpowiednio do zarządu drogi lub gminy.

¹ ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1768) wprowadzono definicję „drogi dla pieszych” i odpowiednio w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zastąpiono dotychczasowe pojęcie „chodnika” pojęciem „drogi dla pieszych”

² (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519, z późn. zm.)

Podkreślenia wymaga fakt, że pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń uprzątniętych z dróg dla pieszych przez właścicieli nieruchomości przyległych do drogi publicznej, należy do zarządu drogi.

Jak wynika z przedstawionych wyjaśnień obowiązek właściciela nieruchomości został dwójako ograniczony:

- przez wyraźne wskazanie, że droga dla pieszych to tylko taka część drogi przeznaczona dla ruchu pieszych, która jest położona bezpośrednio przy granicy nieruchomości,
- przez wyłączenie obowiązku uprzątnięcia drogi dla pieszych, na której dopuszczono płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych.

Obowiązek uprzątnięcia przyległych dróg dla pieszych dotyczy właścicieli nieruchomości. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przez właściciela nieruchomości rozumie się także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością. Norma zawarta w art. 5 ust. 1 pkt 4 tej ustawy adresowana jest nie do „obywateli” w ogólności, lecz do „właścicieli nieruchomości”, a więc do wszystkich podmiotów posiadających własność nieruchomości lub nią władających, niezależnie od tego czy są to osoby fizyczne, czy inne podmioty.

Obowiązek odśnieżania przyległych dróg dla pieszych dotyczy zarówno właścicieli domków jednorodzinnych, jak i spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, urzędów, firm i innych instytucji. Prawo traktuje wszystkie podmioty jednakowo. Ustawodawca nakładając omawiany obowiązek na właścicieli nieruchomości uznał, że jest to najbardziej efektywny sposób dla zapewnienia utrzymania dróg dla pieszych w czystości. Zauważyć należy, że w przypadku opadów śniegu nawet najsprawniejsze służby gminne nie byłyby w stanie wystarczająco szybko zareagować tak jak właściciele nieruchomości. Zapewnienie przez zarządcę drogi czy gminę odśnieżenia dróg dla pieszych w tak wielu miejscach jednocześnie, szczególnie w dużych miastach, z pewnością byłoby zadaniem trudnym do wykonania i generowałoby dużo wyższe koszty aniżeli dotychczas ponoszone przez właścicieli nieruchomości.

Dodać należy, że z uwagi na charakter omawianego obowiązku – uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z dróg dla pieszych położonych wzdłuż nieruchomości – wybiórcze zwalnianie poszczególnych właścicieli nieruchomości z jego wykonania powodowałoby w praktyce liczne trudności i nakładałoby na gminę dodatkowe zadania. Zabezpieczenie równoczesnego odśnieżania przez gminę dróg dla pieszych w wielu pojedynczych miejscach na niedługich odcinkach, szczególnie w dużych miastach, powodowałyby ponoszenie przez gminę wyższych kosztów aniżeli dotychczas przez właścicieli nieruchomości.

Odnosząc się do kwestii praktycznego wykonania tego obowiązku przez właściciela nieruchomości wyjaśniam, że z brzmienia przepisu nie wynika, że właściciel nieruchomości jest obowiązany do osobistego uprzątnięcia drogi dla pieszych. Rozumiejąc i mając na uwadze różne sytuacje życiowe należy wskazać, że wykonanie tych prac można zorganizować np. w ramach wzajemnej pomocy sąsiedzkiej czy rodzinnej. Innym wyjściem może być powierzenie ich wykonania w drodze umowy cywilnoprawnej innej osobie.

Dodać należy, że na podstawie art. 6a obowiązującej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach rada gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa

miejscowego, przejąć od właścicieli nieruchomości obowiązek uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z dróg dla pieszych położonych wzdłuż nieruchomości. Przejmując obowiązek, rada gminy ustala opłatę ponoszoną przez właścicieli nieruchomości za wykonywanie przejętego obowiązku. W związku z tym mieszkańcy mogą zwrócić się do właściwej miejscowo rady gminy z ewentualnym wnioskiem o podjęcie stosownej uchwały.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Eliza Chojnicka

zastępca dyrektora departamentu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /